

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

תוכן עניינים

- א. בארץ ישראל משכירין להם בתים אבל לא שדות ובסוריא מוכרין בתים ומשכירין שדות ובחוצ לארץ מוכרין אלו ואלו.....1
- ב. אף במקום שאמרו להשכיר לא לבית דירה אמרו מפני שהוא מכנים לתוכו עבודת כוכבים שנאמר לא תביא תועבה אל ביתך.....3
- ג. ובכל מקום לא ישכיר לו את המרחץ מפני שהוא נקרא על שמו.....3
- ד. מזוזה חובת הדר הוא.....4
- ה. קסבר כיבוש יחיד שמיה כיבוש שדה דאית ביה תרתי גזרו ביה רבנן בתים דלית בהו תרתי לא גזרו בהו רבנן.....5
- ו. ובחז"ל מוכרין וכו' ... ובלבד שלא יעשנה שכונה ... אין שכונה פחותה משלשה בני אדם ... אלפני דלפני לא מפקדינן.....8
- ז. לא ישכור אדם מרחצו לעובד כוכבים ... אבל שדהו לעובד כוכבים מאי שרי ... אריסא דמרחץ לא עבדי אנשי.....9

דף כא.

א. בארץ ישראל משכירין להם בתים אבל לא שדות ובסוריא מוכרין בתים ומשכירין שדות ובחוצ לארץ מוכרין אלו ואלו

כבר התבאר לעיל דף כ. שנאמר בפרשת ואתחנן (דברים ז פסוק ב) ולא תִּתְּנוּם נַצְטוֹיְנוּ שלא תתן לנכרי חנייה בקרקע שאם לא יהיה לו קרקע ישיבתו ישיבת עראי היא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

לפיכך אין¹ מוכרין להם בתים ושדות בארץ ישראל, וכן אין משכירין שדות אבל משכירין להם בתים.

המוכר קרקע² לעכו"ם בארץ ישראל עבר על לאו זה ואינו לוקה.

וכבר התבאר לעיל דף יט: שאין מוכרין³ לגוים בארץ ישראל כל דבר המחובר כגון אילן וקמה פירות ותבואה וכיוצא בהן במחובר לקרקע אבל מוכר הוא משיקצוין, או מוכר לו על מנת שיקצוץ הגוי אחר המכירה ואין צריך לקצוץ דוקא בשעת המכירה⁴ וקוצץ.

ואפילו אם⁵ אינו של הישראל, אלא הוא שליחו של גוי אחר למכור דברים אלו ג"כ אסור.

וי"א⁶ שאף במוכר לזמן, אפשר שהיא מכירה, ועובר בלאו הזה.

ובזמן הזה⁷, אין עובר אם מוכר לישמעעלים שאינם עובדים ע"ז, ורק מעשה אבותים בידיהם. וי"א⁸ שאף במוכר לישמעעלים עובר בלאו זה, אף בזמן הזה.

בסוריא⁹ מוכרין להם בתים אבל לא שדות וכן אין משכירין להם שדות ומפני מה החמירו בשדה מפני שיש בה שתיים מפקיעה מן המעשרות ונותן להם חנייה בקרקע.

¹ שם ה"ג שו"ע יו"ד סי' קנא סעי' ח

² חינוך מצוה תכו

³ רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק י הלכה ד, שו"ע ונו"ב יו"ד קנז א

⁴ ש"ך ס"ק יד

⁵ הגהות חכמת שלמה בהשמטות שם

⁶ מנחת חינוך מצוה תכו אות ד ועיין ברמב"ם פכ"ג ממכירה הל' ה',

⁷ דרכי תשובה שם ס"ק כב בשם המזבח אדמה, ועיין שו"ת מנחת יצחק ח"ו סי' כד

⁸ שו"ת משיב דבר חלק ב סימן נו ועיי"ש שהאריך להוכיח שאסור למכור להם כדי לינצל מאיסור עבודה בשביעית

⁹ שם ושם. ארם נהרים וארם צובא ואחלב וכיוצא בהן הן הנקראים סוריא ואינן כא"י וכו' והכל כסוריא מד"ס וכו' איזהו סוריא מא"י ולמטה כנגד ארם נהרים וארם צובה כל יד פרת עד בבל כגון דמשק ואחלב וחרן ומנבב וכיוצא בהן עד שנער וצהר הרי הוא כסוריא (מגן אברהם שו"ס"ק כ מהרמב"ם ריש הל' תרומות ומשמע דגם לענין לאו זה שייכים גבולות אלו)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ומותר¹⁰ למכור להם בתים ושדות בחוצה לארץ מפני שאינה ארצנו.

ב. אף במקום שאמרו להשכיר לא לבית דירה אמרו מפני שהוא מכנים לתוכו עבודת כוכבים שנאמר לא תביא תועבה אל ביתך

עוד התבאר שם שאף במקום¹¹ שהתירו להשכיר, לא התירו אלא לעשותן אוצר¹² או מחסן וכיו"ב אבל לא לדירה, מפני שמכנים לתוכו עבודת כוכבים בקבע. ונאמר "לא תביא תועבה אל ביתך" אבל מכירה אפילו לדירה מותרת¹³ ובזמן הזה נהגו להשכיר אף לדירה, כיון שאין נוהגים להכנים עבודת כוכבים בבתיהם והכל לפי הזמן והמקום¹⁴.

ג. ובכל מקום לא ישכיר לו את המרחץ מפני שהוא נקרא על שמו

לא ישכיר אדם מרחץ שלו לנכרי, אפילו אם משכירו לחודש או שנה ואפילו אם חולקים ברוחים¹⁵, מפני שנקרא על שמו, ויש בו מראית העין שנכרי זה

¹⁰ שם ושם

¹¹ שם ה"ד ושם סעי' י

¹² ובהשגות הראב"ד שם "ובלבד שלא יהיה אוצר של יין ואם עשה שכרו אסור"

¹³ כיון שקנאו העובד כוכבים ואין לישראל זכות בו אע"פ שמכנים בו העובד כוכבים אלילים לית לן בה (ש"ך ס"ק מז בשם הב"י)

¹⁴ כן מוכח מדברי הש"ך ס"ק יז שכתב על דברי הרמ"א שהתיר בזמן הזה "קשה דהא חזינן דמכנים עבודת כוכבים בבתיהן אפילו בקבע ודוחק לומר דכיון דבזמן הזה לאו עובדי עבודת כוכבים הן לא מיקרי אליל שלהם עבודת כוכבים ואפשר בזמן הרב לא היו נוהגים להכנים עבודת כוכבי" בבתיהם בקבע כמו שכתבו הרא"ש וטור בזמניהם אבל לפעד"נ דסמכין אאידך שנויא שכתב הרא"ש וז"ל ועוד נהי דלדין שכירות לא קניה כיון שיד האומות תקיפא ובדיניהם שכירות אלימא כמכר ואף אם נפל ביתו של משכיר אינו יכול להוציאו הוי כמכר עכ"ל וכ"כ ראב"ן דאפי' מכנים עבודת כוכבים לבתיהם שרי משום דכיון דאותן ישראלים נותנים מס מקרקעות להעובד כוכבים אינו מיוחד הבית לישראל ומביאו הב"ח

¹⁵ שבמשכיר יש לחוש בזה משום ג' דברים: משום שכר שבת משום אמירה לנכרי שבות משום מראית העין כמו שיבואר להלן וכאן אם משכיר לשחודש אין שכר שבת שהרי אינו שכירות ליומו לשבת אלא בהבלעה ואין אמירה לנכרי שהרי חולקים ברוחים והגוי עובד עבור שכרו האישי, ואין האיסור אלא משום מראית העין מכיון שאינו מצוי שבמרחץ יעבוד כארים ויאמרו בשליחות ישראל עושה וכמו שיבואר להלן.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

עושה מלאכה בו בשבת, ויאמרו שכל הריוח של ישראל ושכר את הנכרי בכך וכך ליום, ונמצא הכותי עושה מלאכה בשליחותו של ישראל.

ואין אסור משום מראית העין אלא דברים שאין דרך לקחת באריסות כגון מרחץ ותנור אבל דברים שדרך רוב המקום לקחת באריסות כגון שדה וריחיים וכה"ג אפי' לקח בשכירות מותר אם הנכרי גם מרויח שאין כאן מראית העין כמו שיבואר להלן.

ד. מזוזה חובת הדר הוא

כבר התבאר במסכת פסחים דף ד: וב"מ דף קא. שמזוזה חובת הדר היא, כלומר לא חובת הבית. ואם יש לו בתים ואינו דר בהם ואינו משתמש בהם פטורים ממזוזה, ורק אם דר בה חייב במזוזה ולכן השוכר בית מחבירו חייב השוכר לעשות לה מזוזה וגם לקבוע מקום המזוזה¹⁶. וכשיצא, לא יטלנה בידו¹⁷. אפילו לקחת מבית זה לשים בבית אחר¹⁸. אך יכול לתבוע דמיהן מהנכנס לדור בתוכה, ואף אם זה הנכנס אינו רוצה לשלם מ"מ אסור לו ליטלן¹⁹. אך אם הם מהודרות, יכול להניח פשוטות יותר במקומן²⁰.

י"א שאם יש שוכר שנכנס במקומו מיד, ויניח מיד מזוזה אחרת במקום המזוזה שנוטל, או שהוא עצמו מניח אחרת, מותר לקחתה²¹. ויש אוסרים²². אך אם לא יניח מיד, אין להשהות את הבית ללא מזוזה אפילו אם אין דרים בה עתה.

¹⁶ שו"ע ונו"כ יו"ד רצא, ב

¹⁷ שני טעמים הוזכרו בראשונים א. שלא יתירשל הנכנס במצוה ב. דהוי כמזיק לדרים שם בידים כאשר נוטל המזוזה נכנסין המזיקין.

¹⁸ ועיין ראשון לציון שם דכיון שהיתה למזיקין מניעה על ידי המזוזה כאשר הוא נוטלה הם מתכנפים ובאים כאשר מניעין למקום שלא היו יכולין לבא איליו משא"כ מעיקרא וזהו חילוק דמסתבר.

¹⁹ ערוה"ש רצא, ג

²⁰ שו"ת משנה הלכות ז קפט, שו"ת חלקת יעקב יורה דעה סימן קס, שו"ת מנחת יצחק חלק ה סימן קי, ²¹ ברכ"י יו"ד רצא ס"ק ה – ו שמטעם המזיקין שלא יכנסו ביני ביני, לא שייך, כי הן בעודנו היוצא מפיק ודחיק, זאת שנית לעומתו ביד הנכנס מוכנת להניחה ... ובכ"ה זר לא יעבור, וליכא למיחש למזיקין. ולטעם התרשלות "עין רואה זריז קדים ובידו מוכנת להניחה כהרף עין, ועלתה ידו על יד רעהו".

²² ברכ"י למסקנתו שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ה. קסבר כיבוש יחיד שמיה כיבוש שדה דאית ביה תרתי גזרו ביה רבנן בתים דלית בהו תרתי לא גזרו בהו רבנן

כבר התבאר במסכת גיטין דף ח: שסוריא יש²³ דברים שהיא בהן מדרבנן כארץ ישראל ויש דברים שהיא בהן כח"ל, וישראל²⁴ הקונה בה קרקע כקונה בא"י לענין תרומות ומעשרות ושביעית²⁵, והכל בסוריא מדברי סופרים. שכיבוש יחיד אינו כיבוש.

הקונה שדה²⁶ בסוריא חייב בתרומות ומעשרות²⁷ מדבריהם²⁸, כמו שיתחייב מן התורה הקונה בירושלים²⁹, ומברכין על הפרשת תרו"מ שם³⁰.

²³ רמב"ם הלכות תרומות פרק א הלכה ד

²⁴ אבל בקרקע של גוי אין קדושה בסוריא

²⁵ וכן לענין שאר מצות התלויות בארץ כמו לענין ביכורים כמבואר ברמב"ם פ"ב מביכורים ה"א וכן לענין כלאים כמ"ש פ"ח מכלאים ה"ג, וכן בכלאי זרעים כמבואר בחזו"א כלאים סי' ד' סקכ"ג ולענין לקט שכחה ופאה וכונת רבנו רק לאפוקי שאר דברים שאינן ממצות התלויות בארץ שבהם בהרבה דברים אינן כא"י כנ"ל ואפשר דבא למעט ג"כ נטע רבעי כמ"ש בפ"ט ממע"ש ה"א וכן ספק ערלה וכלאי הכרם כמ"ש בפ"י ממאכ"א ה"א:

²⁶ רמב"ם שם הלכה טו

²⁷ חוץ ממעשר שני לדעת רבנו כמ"ש בפ"א ממע"ש ה"ד ודעת הראב"ד דגם מע"ש חייב ומעשר עני חייב לכו"ע עיין חזו"א ערלה סי' י"א סק"ז

²⁸ ובתשו' בית דינו של שלמה (שה"י מרבני סוריא) או"ח סוף סי' ב' ג' [וגם מובא בס' נבחר מכסף סי' כ"ד] כתב שאין נוהגין להפריש תרו"מ בזה"ז בסוריא והוא צועק ע"ז שהוא שלא כדין ושחוא נהג לעשר וכן גדולים שהביא שם אלא שלא מחה בצבור מפני המנהג אף שלא ידע מעם לזה ע"ש וכן הביא בשו"ת ברכה יו"ד סי' של"א סק"א בשמו שצריך לעשר וכן נהגו הגדולים ע"ש וכן לענין שביעית יש להחמיר שם כדינא דגמ' כמ"ש בתשו' מהר"ם גלנטי סי' נ"ז.

²⁹ ואין בה את הקולות הנוהגות בשאר חו"ל עיין פ"ג ה"ג ופ"ז ה"ח ופ"י ה"א ופ"א ה"ז והכ"ב ופ"ב ה"א ופ"ג ה"א ובפ"ט' ממעשר ה"ה כ"ז. אך יל"ע דלקמן בפ"ח מביכורים ה"ח נראה דסוריא דינה כחו"ל לכל הדברים וא"כ כשכתב שם בה"ב כל הקולות של חו"ל גם סוריא בכלל ושמא בחלה הקילו מפני הטומאה וצ"ע ועוד רא"י דהא דעת רבנו בסמוך הכ"ב דפירות א"י שיצאו לסוריא חייבין מדרבנן ואילו יצאו לחו"ל אפי' למצרים ועמון ומואב ובבל פטורין כמ"ש בחזו"א שביעית סי' ז' (דף ק"ט ב' ד"ה לדעת הגר"א) בשם הכ"מ וכן בחו"ל לא גזרו על הדמאי דלא עדיף מכזיב ולהלן ואילו בסוריא גזרו על הדמאי כמ"ש הר"ש והרא"ש בפ"ו דדמאי מ"א וכ"כ בחזו"א שביעית סי' ד' סק"ג. דרך אמונה ציון ההלכה שם ס"ק שב.

³⁰ פשוט דגם על חיוב דרבנן מברכין וכ"כ רבנו בפ"ט' הכ"ב לענין אכילת חלת חו"ל ובפ"ה מביכורים ה"א לענין הפרשת חלת חו"ל ולא דמי לדמאי שאין מברכין משום שאינו אלא מספק כמ"ש בשבת כ"ג א' וכן על הפרשת תרו"מ בבבל ומצרים ועמון ומואב מברכין וכן מבואר בכו"פ פ"ה שכ' שמברכין על הפרשת תרו"מ בבית שאן בדגן תירוש ויצהר דלא גרע ממקומות הסמוכין [ודעתו שם דמקומות הסמוכין אין חייבין אלא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

אבל הקונה פירות מן העכו"ם בסוריא, בין תלושין בין מחוברים ולא קנה הקרקע, אפי' קודם שבאו לעונת המעשרות אף על פי שמירחן ישראל הואיל ואינו מקרקע שלו פטור.

קנה קרקע מן העכו"ם בסוריא ופירות או ירקות מחוברים בה, אם הגיעו לעונת המעשרות שהביא שלישי ביד העכו"ם פטורין, ואם עדיין לא הגיעו לעונת המעשרות, הואיל וקנה אותם עם הקרקע חייב לעשר.

סוריא יש³¹ דברים שהיא בהן מדרבנן כארץ ישראל ויש דברים שהיא בהן כח"ל, וישראל³² הקונה בה קרקע כקונה בא"י לענין תרומות ומעשרות ושביעית³³, והכל בסוריא מדברי סופרים. שכיבוש יחיד אינו כיבוש.

בדגן תירוש ויצהר] ומש"כ בהגהות דברי ישראל על השע"צ דבצידון מפרישין בלא ברכה לא הבנתי. דרך אמונה ציון ההלכה שם ס"ק עח

³¹ רמב"ם הלכות תרומות פרק א הלכה ד

³² אבל בקרקע של גוי אין קדושה בסוריא

³³ וכן לענין שאר מצות התלויות בארץ כמו לענין ביכורים כמבואר ברמב"ם פ"ב מביכורים ה"א וכן לענין כלאים כמ"ש פ"ח מכלאים ה"ג, וכן בכלאי זרעים כמבואר בחזו"א כלאים סי' ד' סקכ"ג ולענין לקט שכחה ופאה וכונת רבנו רק לאפוקי שאר דברים שאינן ממצות התלויות בארץ שבהם בהרבה דברים אינן כא"י כנ"ל ואפשר דבא למעט ג"כ נטע רבעי כמש"כ בפ"ט ממע"ש ה"א וכן ספק ערלה וכלאי הכרם כמש"כ בפ"י ממאכ"א ה"א:

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

הקונה שדה³⁴ בסוריא חייב בתרומות ומעשרות³⁵ מדבריהם³⁶, כמו שיתחייב מן התורה הקונה בירושלים³⁷, ומברכין על הפרשת תרומה³⁸.

אבל הקונה פירות מן העכו"ם בסוריא, בין תלושין בין מחוברים ולא קנה הקרקע, אפי' קודם שבאו לעונת המעשרות אף על פי שמירחן ישראל הואיל ואינו מקרקע שלו פטור.

קנה קרקע מן העכו"ם בסוריא ופירות או ירקות מחוברים בה, אם הגיעו לעונת המעשרות שהביא שליש ביד העכו"ם פטורין, ואם עדיין לא הגיעו לעונת המעשרות, הואיל וקנה אותם עם הקרקע חייב לעשר.

מכיון שלא גזרו על אוריה של סוריא כמו שהתבאר, לפיכך³⁹ אם היתה סמוכה לארץ ישראל בסוף הגבול שפה בשפה, ולא היה מפסיק ביניהן לא ארץ העכו"ם ולא בית הקברות ולא בית הפרס, הרי זה יכול להכנס לה בטהרה בשידה תיבה ומגדל, והוא שלא יגע בגושה.

³⁴ רמב"ם שם הלכה טו

³⁵ הו"פ ממעשר שני לדעת רבנו כמ"כ בפ"א ממע"ש הי"ד ודעת הראב"ד דגם מע"ש חייב ומעשר עני חייב לכו"ע עיין חזו"א ערלה סי' י"א סק"ז

³⁶ ובתשו' בית דינו של שלמה (שהי' מרבני סוריא) או"ח סוף סי' ב' ג' [וגם מובא בס' נבחר מכסף סי' כ"ד] כתב שאין נוהגין להפריש תרומה בזה"ז בסוריא והוא צועק ע"ז שהוא שלא כדין ושהוא נהג לעשר וכן גדולים שהביא שם אלא שלא מחה בצבור מפני המנהג אף שלא ידע מעם לזה ע"ש וכן הביא בשו"ת ברכה יו"ד סי' של"א סק"א בשמו שצריך לעשר וכן נהגו הגדולים ע"ש וכן לענין שביעית יש להחמיר שם כדינא דגמ' כמ"כ בתשו' מהר"ם גלנטי סי' נ"ז.

³⁷ ואין בה את הקולות הנוהגות בשאר חו"ל עיין פ"ג ה"ג ופ"ו ה"ח ופ"י הי"א ופ"א ה"ז והכ"ב ופ"ב ה"א ופ"ג הי"א ובפ"ט ממעשר ה"ה כ"ז. אך יל"ע דלקמן בפ"ח מביכורים ה"ח נראה דסוריא דינה כחול"ל לכל הדברים וא"כ כשכתב שם בהי"ב כל הקולות של חו"ל גם סוריא בכלל ושם בחלה הקילו מפני הטומאה וצ"ע ועוד ראי' דהא דעת רבנו בסמוך הכ"ב דפירות א"י שיצאו לסוריא חייבין מדרבנן ואילו יצאו לחו"ל אפי' למצרים ועמון ומואב ובבל פטורין כמ"כ בחזו"א שביעית סי' ז' (דף ק"ט ב' ד"ה לדעת הגר"א) בשם הכ"מ וכן בחול"ל לא גזרו על הדמאי דלא עדיף מכזיב ולהלן ואילו בסוריא גזרו על הדמאי כמ"כ הר"ש והרא"ש בפ"ו דדמאי מ"א וכ"כ בחזו"א שביעית סי' ד' סק"ג. דרך אמונה ציון ההלכה שם ס"ק שב.

³⁸ פשוט דגם על חיוב דרבנן מברכין וכ"כ רבנו בפ"ט הכ"ב לענין אכילת חול"ל ובפ"ה מביכורים הי"א לענין הפרשת חול"ל ולא דמי לדמאי שאין מברכין משום שאינו אלא מספק כמ"ש בשבת כ"ג א' וכן על הפרשת תרומה בבבל ומצרים ועמון ומואב מברכין וכן מביכורים כמ"כ פ"ה שבי' שמברכין על הפרשת תרומה בבית שאן בדגן תירוש ויצהר דלא גרע ממקומות הסמוכין [ודעתו שם דמקומות הסמוכין אין חייבין אלא בדגן תירוש ויצהר] ומש"כ בהגהות דברי ישראל על השע"צ דבצידון מפרישין בלא ברכה לא הבנתי. דרך אמונה ציון ההלכה שם ס"ק עח

³⁹ רמב"ם מומאת מת שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ו. ובחז"ל מוכרין וכו' ... ובלבד שלא יעשנה שכונה ... אין

שכונה פחותה משלשה בני אדם ... אלפני דלפני לא

מפקדינן

לא ימכור⁴⁰ ולא ישכיר לשלושה עובדי כוכבים ביחד, בשכונות היהודים ואפילו בחז"ל⁴¹. אבל לאחד או לשנים, מותר למכור או להשכיר כל מה שירצה ואפילו דירה, ואין חוששים שמא ימכור או ישכיר הוא לאחרים.

ולמרות שכבר התבאר לעיל דף יג: שאף⁴² המכשיל גוי⁴³ בעבירה שהוא מצווה בה עובר על לאו שנאמר (ויקרא יט פסוק יד) וְלִפְנֵי עֵזֶר לֹא תִתֵּן מְכֻשָׁל⁴⁴. אלפני עזר לא תתן מכשול מפקדינן, כמבואר לעיל דף יד: אלפני דלפני לא מפקדינן⁴⁵.

⁴⁰ שו"ע ונו"כ שם סעי' ט ושו"ת קול אריה יו"ד סוסי' נט

⁴¹ שו"ך ס"ק טו

⁴² שו"ת חת"ס חו"מ סי' קפה

⁴³ מוכח מסוגיא בב"מ צ' ע"א גבי אמירה לעכו"ם לסרס בהמה דלר' חידקא אסור משום לפנ"ע אע"ג דהעובר גוי וכן מוכח שם דאם אינו עובר אפילו שאם הישראל היה עושה היה עובר מותר וכן הוא סוגיא ערוכה ע"ז יד א' ובי"ד סי' קנ"א סעי' א' ובנו"כ שם וצ"ע מסוגיא דחולין למ' ב' גבי הנהו טייעי דאתו לציקלונא דמותר לשחוט ולתת להם דמא ותרבא ואע"ג שמקריבין אותו לע"ז וכמש"כ שם רש"י ד"ה טייעי וד"ה דמא ואמאי אין בו לפנ"ע ועיי"ש בר"ן ח א' מדפי הריף ד"ה אמר רב יהודה דכתב להדיא דמותר לשחוט לכתחילה אע"ג דמחשבת הגוי לע"ז ואין בו לפנ"ע ואולי צ"ל דהתם כיוון שיכול לשחוט בעצמו או ע"י אדם אחר (ואפילו יהודי) חשיב חד עברא דנהרא ואין בו לפנ"ע ועוד אפשר כיוון דאינו אלא גרמא דלפנ"ע דהא הבהמה של גוי והוא אינו אלא שוחט ומכשירו ע"י כך בכח"ג לא חשיב לפנ"ע אלא מסייע ואין איסור מסייע לגוי ועיי"ש בתפא"י שם פ"ב אות מ"ח ועיי"ן שדי חמד מערכת ו כלל כו ס"ק כב שכתב שכן דעת רוב האחרונים שיש לפני עזר במכשיל גוי

⁴⁴ אמנם דעת שו"ת פנ"י ח"א יו"ד סי' ג וח"ב אבהע"ז סי' מג שאינו אסור מדאורייתא אלא רק מדרבנן

⁴⁵ "לפי דברי התוס' ע"ז טו ע"ב ד"ה לעובר, משמע דאם הישראל מוכר לגוי אע"ג שהגוי יחזור וימכור לישראל הוי לפני דלפני ולא מוזהר על זה הישראל, כיון דהגוי אינו מוזהר על לפני עזר ולא יעשה הגוי שום עבירה וא"כ הוי לפני דלפני, דמה לי אם הגוי מוכר לגוי אחר או לישראל בין כך ובין כך לא יעשה הגוי הוזהר שהישראל מוכר לו שום עבירה, ואינו עובר על לפני עזר ועל לפני דלפני אינו מוזהר. רק מה שמבואר כמה פעמים בש"ס [גדה ס"א ע"ב ובחולין צ"ד ע"א] ובשו"ע [יו"ד סי' ש"א ס"ח] דלא ימכור לגוי שמא יחזור וימכור לישראל, היינו משום דמצוה להפריש ישראל מאיסור, והוא משום לא תאכילום והוא מדרבנן אבל לא משום לפני עזר. וראיתי ברא"ש ע"ז פ"א סי' י"ד שהביא דדוקא בגוי שימכור לגוי לא חיישינן, אבל בגוי שימכור לישראל חיישינן אלפני דלפני. וצ"ע מנא ליה הא, דהא קאמר הגמ' אלפני דלפני לא קאמרינן, והט"ז יו"ד סי' קנ"א [סק"ג] הביא דברי הרא"ש ולדעתו הוא תמוה, וכן מדברי התוס' שם כ"א ע"א ד"ה אלפני, משמע נמי להיפוך מדברי הרא"ש, וצ"ע" (מנחת חינוך בקומץ המנחה מצוה רלב אות ב)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

אבל אם יודע שע"י מכירתו יגרם שיהיה שם שכונת עכו"ם דהיינו שלושה עובדי עכו"ם אסור.

דף כא:

ז. לא ישכור אדם מרחצו לעובד כוכבים ... אבל שדהו לעובד כוכבים מאי שרי ... אריסא דמרחץ לא עבדי אנשי

במשכיר לנכרי⁴⁶ דבר מחובר לקרקע חששו חז"ל משום מראית העין שנקראת על שמו של ישראל ויאמרו הבריות דשכיר יום הוא ושלוחו הוא שהנכרי עושה בו מלאכה בשבת יש חילוק בדרך השכירות, ולושה חילוקים יש:

א. אריסות – ששוכר לא"י שיעשה המלאכה בשדה או במרחץ והרווחים או הפירות יחלקו.

ב. שכירות – שא"י נוטל כל הרווחים או הפירות ונותן לישראל עבור שדהו ומרחצו דבר קצוב לכל שנה.⁴⁷

ג. קבלנות – דהיינו שיהיו כל הרווחים לישראל רק שישראל נותן לא"י דבר קצוב לכל שנה שהוא משכירו דרך הבלעה עם ימות החול עבור פעולתו⁴⁸. ושכיר יום שמשלם כל יום.

וחלוקים בדינם שדה וריחיים או מרחץ ותנור וכדומה, כמו שיבואר.

כל שמשכיר לנכרי יש לחוש בזה משום ג' דברים:

א. משום שכר שבת

⁴⁶ שו"ע ונו"כ או"ח רמג א

⁴⁷ הב' חילוקים אלו מותרים בשדה לגמרי ובמרחץ רק מדינא דא"י אדעתיה דנפשיה עביר אלא שחכמים אסרו אלו הב' חלוקים במרחץ משום מראית העין מפני דנקראת על שמו ויבואו לחשדו שעושה בשליחותו ⁴⁸ זהו ודאי אסור מדינא במרחץ דהוי הא"י שלוחו של ישראל וישראל נהנה ממלאכה בשבת דאם לא יעשה יום אחד יפסיד הישראל ריוח אותו יום וע"כ אם מנהג רוב אנשי המקום להשכירם או ליתנם באריסות כמבואר בס"ב חזר להיות המרחץ כשדה הב' חילוקים ראשונים מותר והחלוקה הג' אסור

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ב. משום אמירה לנכרי שבות

ג. משום מראית העין

א. שכר שבת – איסור שכר שבת⁴⁹ הוא כשהנכרי משלם לו עבור כל יום כך וכך וזה אסור⁵⁰ אפי' בדיעבד⁵¹, ובוה אין חילוק מה השכיר לו. אבל אם השכיר לו בהבלעה דהיינו שמשלם לו ביחד עבור שנה או חודש אין בזה משום שכר שבת, וכל האופנים שיתבאר להלן שמותר הוא דוקא בהבלעה שאין בו משום שכר שבת.

ב. אמירה לנכרי – גם כשאין שכר שבת, כיון שהוא בקבלנות⁵² כשכל הרווחים של הישראל והוא משלם להנכרי דבר קצוב כל שנה או פרק זמן עבור פעולתו, הרי עושה הנכרי עבור הישראל, ובשליחותו ואסור⁵³. אבל כשהנכרי יכול לעשות מלאכה זו ג"כ בחול אלא שממהר בשביל עצמו שרוצה לגמור מהרה בזה אין אסור מדינא משום אמירה שהרי אינו עבור הישראל, רק מפני מראית העין אסור.

ג. מראית העין – אם הנכרי והישראל חולקים בריוח או בפירות⁵⁴ בזה אין איסור אמירה לנכרי שהנכרי אדעתא דנפשי' עושה בשביל

⁴⁹ מ"ב סק"א ג' ט"ז וע"ל סי' ש"ו דין כ"ג כ"ד

⁵⁰ גזירה משום מקח וממכר משנ"ב בסק"ג, כמבואר ברש"י כתובת סד, א, ובמשנ"ב סי' ש"ו ס"ק ט"ז.

⁵¹ אם השכיר לו והביא לו הנכרי השכר אסור לו לקבל הימנו הגם שבמקום הפסד גדול ישכר שבת מותר, בכל זאת שכירות מרחץ אסורה, כיון שביטולו הוי רק מניעת רוח. בה"ל סי' רמ"ד ד"ה דבמקום.

⁵² סק"א י" ושה"צ אות י"ד י"ט

⁵³ מבואר בדבריו דקבלנות במרחץ אפילו לשנה – אסורה מעיקר הדין. אולם הדבר קשה מלשון השו"ע שכתב בטעם האיסור שלא להשכיר מרחץ; משום "שנקראת של שמו... ואמרי [ש]שכר את הכותי בַּכָּךְ וְכָךְ לְיוֹם". והלא אפילו אם יאמרו ששכרו בקבלנות לשנה אסור מדינא, ומדוע נקט השו"ע שיאמרו ששכרו לימים וכן הקשה רע"א על דברי המג"א (סק"ב). ובפמ"ג כתב ליישב שמה שכתב השו"ע ויאמרו ששכר עכו"ם "בכך וכך ליום", אף שגם קבלנות לשנה אסור, כמו שכתוב בסימן רמ"ד (סעיף א) בשדה, וכל שכן במרחץ וכמו שכתב המ"א בס"ק ב', יש לומר דעדיפא קאמר (פמ"ג א"א סק"א).

⁵⁴ אפילו שאינו אלא חלק בריוח אולם אם הגוי משלם לו על כל יום שמסיק את המרחץ למרות שגם זה אדעתיה דנפשי' שהרי לצורכו עושה להרויח נחשב שכר יום ואסור משום מעשה שבת ועיין בפתח הדביר (סק"ו) כתב לאסור, ודעת הנשמת חיים להתיר. ובפתח הדביר האריך לחלוק ע"ד, עיין שם. ובנשמת חיים כתב ב' מעמים להתיר, הא', דאין לחשוש למראית העין רק כשהוא שכיר יום שנעשה שליחו, משום דבזה אם הוא עצמו היה עושה כן הוה איסור דאורייתא. אבל בהא דהוי רק איסור דרבנן אין לחוש. ובפתח הדביר כתב לדחות, דמבואר בכמה מקומות דיש משום מראית העין גם בדרבנן [וראה מש"כ לעיל במשנ"ב בהקדמה].

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

רווחיו⁵⁵, אלא שחכמים אסרו מפני מראית העין⁵⁶ שמא יחשדוהו שהוא שכיר יום אצל ישראל ועושה בשליחותו⁵⁷.

לפיכך במרחץ וריחיים שהושכרו לנכרי והישראל נוטל הרווחים או השכירות ואם לא יעשה העכו"ם בשבת יפסיד ישראל שכר אותו היום אסור מדינא, משום אמירה לנכרי, ואפי' בדיעבד שכרו אסור.

ואם כשהעכו"ם לא יעשה בשבת לא יצטרך לשלם לו עבור יום זה צ"ע.

ועוד כתב טעם להתיר, דאין לחוש למראית העין רק כשמרויח עי"ז ממון, אבל הכא לא יחשדוהו הואיל ויכול לעשות בדרך היתר, לא שביק היתירא ואכיל איסורא, ובפתח הדביר כתב לחלוק גם על טעם זה, עיין שם.. ובאופן שדרך אנשי העיר להשכיר לפי ימים, נחלקו הפוסקים אם יש לאסור להשכיר לחודש או לשנה משום מראית עין, שיאמרו שהשכיר לפי ימים ומקבל שכר שבת

⁵⁵ אם אין לנכרי חלק בפירות השדה, אלא אחוים מסוימים ברווחי הפירות שגדלו בשדה – דינו כארס ומותר, ואין לאסור משום מראית העין כיון שאינו מקבל דבר קצוב לכל יום מג. רעק"א בגליון מג"א סק"ב שכתב שכן מבואר בב"י שכתב בשם הר"מ, דלהכי מותרת אריסות שדה כיון שאינו נוטל מעות בשכרו אלא נוטל בגוף הקרקע ולכן דמי לשותף, אבל בקבלנות דבית שנוטל מעות בשכרו לא הוי כשותף ואסור, והב"י כתב דמכל הראשונים שלא פירשו כך מבואר, דאין חילוק בין אם מקבל מעות או פירות ובכל גוונא שרי. וכן מבואר במחצה"ש. אולם יש מי שכתב לאסור משום חשש מראית העין, כיון שאינו מקבל בשכרו חלק מהפירות כמו ארס. עיין מד. נתיב חיים. ובשו"ת צמח צדק (לובאוויטש סימן פ"ח) כתב דלא פליגי, אלא במרחץ כו"ע מודו שאף שמקבל מהמעות לפי הרווחים, נחשב לארס ואין לחשוש למראית העין, כיון שהמעות הם פירות המרחץ. ובשדה שרווחיהם הם הפירות עצמם, אין נחשב לארס אלא אם נוטל בשכרו חלק מהפירות.

⁵⁶ מכיוון שאיסורי שבת חמורים באיסורי תורה, והיות ודברים אלו נעשים בפרהסיא, ראו חכמים צורך לאסור את החשד, דאל"כ יפרצו פרץ עיין בערוך השולחן סעי' י' ומבואר דאסרו משום מראית העין אף שהוא איסור דרבנן. ואולם עי' ברמ"א יו"ד סימן פ"ז (ס"ג) דמותר לאכול בשר עוף בחלב שקדים דליכא למיחש משום מראית העין משום דהוא רק איסור דרבנן, וצ"ל דהכא חמיר טפי כמוש"כ הערוך השולחן כאן, ואולם עי' ש"ך (שם סק"ו) שחלק על הרמ"א והוכיח דיש לאסור משום מראית העין אף באיסור דרבנן. וע"ע באליה רבה (סימן רמ"ד סק"ה) ובתו"ש שם שכתבו דכל דבר שאיסורו קל יותר, צריך לאסור בו יותר משום מראית עין, ובגוב"י תניינא סימן ק"ג חולק עליהם דאדרבא כל שהאיסור חמיר צריך לאסור יותר (ובהגהה שם מבין הנוכ"י הביא ראי לדבריו מדברי הרמ"א ביו"ד הנ"ל) וכתב דהא דחוששין לחשדא הכא אף דהוא מילי דרבנן משום דהוי מיל דפרהסיא עיין שם. והגם שמבואר ברמ"א סימן רמ"ד סעיף ו'. דבמקום הפסד גדול אין לחוש למראית העין, ביטול בית מרחץ אינו נחשב הפסד אלא רק מניעת רווח עיין משנ"ב שם סקל"ה. ובמקום שאין חשש מראית העין – מותר שו"ע סי' רמה סעי' ד ובמשנ"ב סק"ה, שם מבואר, שמותר לישראל לתת לאינו יהודי מעות להתעסק בהם על מנת שיחלקו את הרווחים ביניהם, אפילו אם מתעסק בהם האינו יהודי בשבת, ואין בו איסור משום מראית העין מפני שאין העסק ניכר של מי הוא, ובלבד שלא יאמר לאינו יהודי בפירוש שיתעסק בהם בשבת.

⁵⁷ וזה בודאי אסור [ואפי' אם הנכרי עושה בעצמו עבור ישראל צריך למחות בידו].

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

אבל בשדה⁵⁸ וכדומה שהעכו"ם יכול לעשות ג"כ בחול אלא שממהר בשביל עצמו שרוצה לגמור מהרה בזה אין אסור מדינא, רק מפני מראית העין אסור שכשיראו שאין להגוי חלק בפירות יחשדוהו בשכיר יום.

וכל זה בהשכרה אך אם הוא באריסות שהעכו"ם והישראל חולקים בריוח או בפירות או בשכירות שהעכו"ם נוטל כל הריוח ונותן להישראל דבר קצוב לשנה בזה אין איסור אמירה לעכו"ם גם במרחץ או תנור שחייב הנכרי לעבוד בשבת, שהעכו"ם אדעתא דנפשי' עושה בשביל רווחיו אלא שחכמים אסרו מפני מראית העין שמא יחשדוהו שהוא שכיר יום אצל הישראל ועושה בשליחותו ואפי' אם העכו"ם עושה בעצמו עבור הישראל צריך למחות בידו.

ובשדה וריחיים מותר באריסות ושכירות⁵⁹, שאין אסור משום מראית העין אלא דברים שאין דרך לקחת באריסות כגון מרחץ ותנור אבל דברים שדרך רוב המקום לקחת באריסות כגון שדה וריחיים וכה"ג אפי' לקח בשכירות מותר שאין כאן מראית העין.

ודוקא כשאינו אומר לנכרי לעבוד בשבת, אבל אם אומר לו לעבוד בשבת, אפילו באריסות נחשב לשלוחו של הישראל ואסור לעשות כן מעיקר הדין⁶⁰.

ואם רוב המקום⁶¹ או אפי' מחצה אין נוטלים באריסות רק בשכיר יום אסור גם בשדה וכן להיפך אם רוב בני המקום נוטלים גם מרחץ באריסות מותר וכן אם הדרך ליתן

⁵⁸ סק"א י' ושה"צ אות י"ד י"ט

⁵⁹ יש שסובר שגם באופן שהנכרי שכיר יום, כן מהני היתר זה שיטול קצת מהרווחים, דאמרינן דאדעתיה דנפשיה עביד אולם יש מי שכתב שאף שנותן לו דבר מועט מן הרווחים, אין זה מועיל אלא באופן שככל שיגדל הרווח כך ירויח הפועל יותר, ובלא זה לא מהני, דנראה כהערמה. עיין שו"ת חת"ס (או"ח סימן נ"ט) שכתב דכן מבואר מסתימת הפוסקים דכתבו דאסור להשכיר מרחץ והרי יכולים להתנות כנ"ל, וע"כ דלא מהני. ובשו"ת מהרש"ג (ח"ב סימן י"ח) וערוגת הבושם (סימן מ"ב סק"ד) כתבו לתמוה על ראי' זו, דהרי כל הפוסקים אסרו מרחץ משום דאין דרכו באריסות ואיכא מראית העין, וא"כ אף אם יעשה עצה הנ"ל ויהא דינו כאריס ג"כ יש לאסור משום מראית העין. ועוד כתב להקשות (בערוגה"ב שם) על מש"כ החת"ס דהוי הערמה, דהרי הערמה בדרבנן מותר, אולם יש ליישב עפ"י מש"כ החת"ס (סימן קי"ג) דלא התירו הערמה רק בתלוש ולא במחובר. (וע"ע מש"כ לעיל במשנ"ב בהקדמה מהערוך השולחן דאיסורי שבת חמורים טפי, וא"כ אולי הכא ג"כ יש לומר כן, וצ"ע). ועי' עוד בשו"ת דברי חיים ח"א סימן ו', ובשו"ת מהרש"ג (שם) מה שכתב לפלפל בפלוגתא דהנוב"י והחת"ס.

⁶⁰ חזו"א שביעית (סי' ד סק"כ), וכן משמע מדבר המשנ"ב לקמן (סי' רמ"ה סק"י ח) שכתב לענין ישראל שנתן מעותיו לנכרי שיתעסק בהם ע"מ שיחלוקו את הרווחים בשוה, שהוא כעין אריסות ומותר אפי' אם מתעסק בהם הנכרי בשבת, ובלבד שלא יאמר לנכרי להתעסק בהם בשבת.

⁶¹ ס"א ב' וסק"א ה' ח' ט' י"א ובה"ל ד"ה שכן

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

בשכירות מותר גם באריסות אף שאין דרכם באריסות. יש חולקים⁶² וסוברים, דאף אם מנהג אותו המקום להשכיר אין להתיר אלא אם הבית אינו ברחוב היהודים, אבל בלא"ה אסור, דיש לחוש למראית עין של האורחים הבאים לעיר ואינם מכירים מנהג המקום.

כל האסור⁶³ מפני מראית העין בדיעבד אם השכירו מותר לקבל שכרו.

יש שביארו⁶⁴, שאפילו באופן שלא אמר לו בפירוש לעבוד בשבת, אלא שאמר לו שעל כל יום ויום שיעבוד יקבל כך וכך, נחשב לשכיר יום וכשלוחו של הישראל וצריך למחות בו ולא להניח לו לעשות מלאכתו בשבת, מכיון שהא"י עושה את המלאכה מחמת דיבורו של הישראל.

ויש חולקים⁶⁵ וסוברים, שהיות והוא זה שבחר לעבוד בשבת מותר, דאדעתיה דנפשיה קא עביד. ויש שכתב⁶⁶, שאם שכרו לימים לפי הצורך, גם כשלא שקבע לו באיזה יום

⁶² מא. שו"ת נוב"י (קמא סימן י"ב וע"ע תניינא סימן לח) הובאו דבריו בבה"ל לקמן סימן רמד (ד"ה או לקצר). וכ"כ בשו"ת מהרש"ם (ח"ב סימן קע"ב) לבאר דברי הרמב"ם (בפירוש המשניות), והביא כן גם משו"ת מהר"י הלוי (סימן י'). ואולם ע"י ערך שי סימן רמ"ד מש"כ לבאר דברי הרמב"ם.

⁶³ ס"ב וסקט"ז ואם המלאכה מוטלת על הישראל ע"י סי' רמ"ה דין א'
⁶⁴ לבושי שרד (סימן רמד סק"ג), דברי חיים (ח"א סימן ו') ושו"ע הרב (ס"ד וקו"א א'), דס"ל דהא דקיי"ל הכא דשכיר יום אסור משום דחשיב כשלוחו של ישראל ובקבלן שרי, דאמרינן אדעתיה דנפשיה קעביד כמבואר בסימן רמ"ד, למרות ששניהם מקבלים שכר על מלאכתם ומתכוונים בשביל שכרם, משום דבקבלן מקבל על עצמו את כל המלאכה ואינו יכול לחזור בו, וע"כ עצם עשיית המלאכה לא נחשבת שנעשית אדעתיה דבעה"ב אלא אדעתיה דנפשיה, ואינו דומה לשכיר יום שלא קיבל עליו לגמור המלאכה אלא לעמול כל היום בלבד. ובשו"ת דברי חיים (ח"א סימן ו') הוסיף, דהוי כעין אומן קונה שבח כלי, ואח"כ כאילו מוכר לו מה שעשה. אבל שכיר יום שלא קיבל על עצמו עבודה מסויימת, אלא עובד בשביל בעה"ב תמורת שכר, חשיב כשלוחו של ישראל למלאכת שבת (וע"י תהל"ד כאן סק"א).

⁶⁵ שו"ת מהרש"ג (ח"א סימן ס"ה) שבט הלוי (ח"ה סימן כ"ז), ובשו"ת חת"ס (סימן ס') ושו"ת והרי בשמים (תניינא ח"ב סימן כ"ד) כתבו לבאר את ההבדל בין שכיר לקבלן באופן אחר, ולדבריהם, בקבלנות שקיבל על עצמו את עשיית המלאכה הרי יכול לעבוד מתי שירצה ואינו מחויב לעבוד דווקא בשבת, א"כ מה שעובד בשבת הוא אדעתיה דנפשיה, אבל שכיר יום ששכרו ליום מסוים וצריך לעבוד ביום זה דוקא לא אמרינן בזה דאדעתיה דנפשיה קעביד, ולפ"ז בניד"ד אף על פי שהוא שכיר יום שרי, דאינו מחויב לעבוד דווקא ביום זה. ובשו"ת חת"ס (סימן ס') כתב להתיר באם שכר נזיל לבנות לו בית, וסיכם עמו שיעבוד אצלו בכל שבוע ו' ימים, שאז אף על פי שעובד בשבת, מ"מ כיון דלא אמר לו לעבוד בשבת רק ו' ימים בשבוע והנכרי בחר מעצמו לעבוד ביום זה, אדעתיה דנפשיה הוא דקעביד (וכ"כ בשו"ת הרי בשמים תניינא ח"ב סימן כ"ד). ובשו"ת אמרי יושר (ח"א סימן מ"ב) כתב לתמוה על דברי החת"ס מדברי השו"ע הרב הנ"ל, דאף דלא קבע עמו יום חשיב כשלוחו. וע"י בליקומי הערות שם שכתב, דהחת"ס לא כתבו רק לסניף בעלמא... ובשו"ת חשב האפוד (ח"ב סימן ק"ט) תמה על האמרי יושר הנ"ל, וכתב דמש"כ החת"ס א"ש גם לדברי השו"ע הרב הנ"ל, משום דהחת"ס איירי באופן שלקח את הגוי שיבנה לו בית, ומקרי שלקחו בקבלנות, אלא דהתשלום הוא לפי הימים, לכן, אף שמשלם לו בתוך הזמן אין זה מגרע שלא יקרא קבלן אלא הרי הוא כאילו פורע את שכרו לו מעט מעט.

⁶⁶ שו"ת צמח צדק (לובאוויטש סימן כ"ט סק"ה) שכתב לחדש, שאם שכרו לזמן קצוב, כגון לעשרה ימים, גם אם לא יהיה צורך בפעולתו, אף שהוא משלם לפי כל יום, כיון שאינו יכול לחזור בו באמצע לא מחזי כשלוחו למלאכה ביום השבת. משא"כ באופן שלא קצב, אלא לפי הצורך, חשיב כשלוחו ליום השבת, עיין שם. וע"י

תרימות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

יעבוד חשיב כשכיר יום ואסור. אבל אם שכרו למספר ימים קצוב לא חשיב כשכיר יום ומותר.

בימינו שאין דרך להשכיר שדה באריסות, יש שכתבו⁶⁷ שמאחר ומפורש הדבר בחז"ל להיתר, אין לחדש בכך איסור. ויש הסוברים⁶⁸, שהיות ובוה"ז שדה לא ניתנת באריסות כי אם לפועלים שכירי יום אסור להשכיר שדה באריסות משום מראית עין.

אדם שיש לו מכונה למכירת משקאות, סיגריות, דברי מתיקה וכדו' ונכרים קונים ממנה בשבת, יש מי שאוסר⁶⁹ לו ליהנות מכסף זה משום 'שכר שבת'. אך יש שהתירו⁷⁰ להפעילה בשבת וליהנות מהכסף המתקבל בה, מכיון שהתשלום אינו עבור פעולה הנעשית בשבת אלא עבור המוצרים בלבד, ואין בכך משום 'שכר שבת'.

מותר לישראל 'בעל מונית' להשכירה לגוי (כאשר אין חשש שהגוי יסיע בה יהודים בשבת⁷¹), אף שהגוי יסיע בה אנשים בפרהסיא בשבת, מכיון שהדרך היא כיום, ששוכר המונית נותן לבעלים סכום קצוב (דהיינו שכירות), או שהבעלים והשוכר מתחלקים ברווחים (כמו אריסות) אך לא סך קצוב לכל יום, וע"כ אין לחוש למראית עין – ומותר לישראל לקבל את דמי שכירות השבת בהבלעה עם רווחי שאר ימות השבוע⁷². ואם יש לוחית זיהוי של בעל המונית או שלט המורה על בעלות ישראל – אין צריך

מש"כ בהערה הקודמת בשם חשב האפוד המתיר רק כשהוא בקבלנות, והצ"צ מתיר אפילו בנווא שהפועל אינו תלוי כלל במלאכה אלא רק בזמן, ודו"ק.

⁶⁷ שו"ת אמרי אש (סימן טו), וכ"כ בשו"ת תשורת שי (ח"א קצ"ט) דאף בזמנינו מותר ליתן שדה באריסות, אך בח"ב (סימן מ"א) הביא החת"ס הנזכר בהע' הבאה וכתב דכן מבואר בריטב"א בע"ז. אך מלבד בארץ ישראל שאסור להשכיר שדות לנכרים (יו"ד סימן קנ"א ס"ח).

⁶⁸ לה. שו"ת חת"ס (או"ח סימן קי"ג), ועי' לשון המשנ"ב לקמן סק"ח דבאמת תלוי בכל אלו הדברים לפי מנהג המדינה בין להקל ובין להחמיר. וכ"כ בשבט הלוי (ח"א סימן מ"ו). וכן למד בשו"ת נאות דשא (ח"ב סימן י') מדברי הלבושי שרד, שכתב לדון אם מותר להשכיר שדה בימינו, ולא התיר משום דבזמן הש"ס היה הדרך לתתה בקבלנות.

⁶⁹ שו"ת שבט הלוי (ח"ה סי' כח).

⁷⁰ דעת הגרשז"א בשש"כ (פכ"ט הע' ע') שאין בכך משום שכר שבת, ולכן במקום שרק נכרים משתמשים במכונה מותר להשאירה לשימוש בשבת, וכן כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ג סי' לד).

⁷¹ ילקוט יוסף (סימן שו ס"א). ועי' לקמן סימן רמ"ז ס"א דלדעת המחבר מותר להשכירה אפי' ביום ו' בע"ש, ולדעת הרמ"א אין להשכיר בע"ש אלא ביום ה' עיין שם.

⁷² משנ"ב סימן רנב סק"ה בשם החיי אדם, בדומה לדין מרחץ וריחיים דמותר אם דרכו בכך. (ואף לפי השו"ע הרב שהולק ע"ז (סי' רמד קונטרס אחרון סק"ג) מותר, כיון שהשכירו לו כבר קודם שבת ועבד בוה קודם לכן כמו במרחץ) ועי' משנ"ב סק"י שכתב דאף דבמרחץ אסור קבלנות מדינא ולא אמרינן אדעתיה דנפשיה אלא היכא שמקבל שכר על השבתות עיין שם, ואולם עי' במלכים אמניך שם שכתב שם דמותר אם הנכרי יקבל כל הרווחים ויתן לישראל סכום קצוב, ולכאורה אף בלא"ה מותר כל עוד שאין הנכרי מקבל סכום קצוב וכפי שכתב המשנ"ב, שאם יש לא"י חלק ברוחי השבת ולא רק שכר קצוב מותר.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

להורידו משום שהדרך היא להשכיר לגוי אף עם הלוחית שבה. ויש שכתבו⁷³ שצריך להוריד את הלוחיות.

יש להתיר⁷⁴ לקנות מניות של חברה שהנכרים עובדים בה בשבת, כאשר העסק סגור יום אחד בשבוע, והנכרים בעלי המלאכה רוצים על דעת עצמם לעבוד בשבת ולסגור את העסק ביום אחר.

כל האמור הוא במלאכת המחובר ובמקום ששמו עליו שמפורסם שהמלאכה היא של ישראל או עבדו.

אולם במקום בו אינו מפורסם או שאין שמו עליו או שהוא חוץ לתחום ואין יהודים באזור וכדומה או שידוע לכל שגוי המפעילו הוא על דעת עצמו נשתנה דינו ויש בזה קולות וחומרות ונתבאר דינו בסי' רמד ואכמ"ל.

⁷³ מלכים אמניך (פרק ט עמ' ר"מ)

⁷⁴ שו"ת אנרות משה (ח"ד סימן נ"א וסימן נ"ד), שעל כן חלוק הדבר ממרחץ שרוחצים בו בכל יום, ואם לא ירחצו בו יום אחד יפסיד הישראל, שאסור לתתו לנכרי שיעבוד בו כל השנה, עי"ש.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

